

การถอดบทเรียน
ศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์ (ศร.)

ชื่อหน่วยงาน สหกรณ์นิคมนาหว้าใหญ่ จำกัด

ประวัติ สหกรณ์ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๐ เลขทะเบียน กสน.๕๒/๒๕๒๐ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๕ ตำบลนาหว้า อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๑ มีสมาชิกจำนวน ๒,๙๑๖ ราย

ศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์

ตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๖๐ ดำเนินการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ โดยให้ส่งเสริมให้สมาชิกปลูกผักและเลี้ยงสัตว์แบบอินทรีย์แล้วนำมาขายที่ทางสหกรณ์จัดให้

ดำเนินการ

ธุรกิจสินเชื่อ

- เงินกู้ยืม

ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย

- ประเภทสินค้าการเกษตร ปุ๋ย พันธุ์ข้าว
- ประเภทน้ำมัน

ธุรกิจรวบรวมผลผลิต

- ข้าวเปลือก

- มีความเป็นมาอย่างไร แรงบันดาลใจอะไร ในการดำเนินการ

ปัจจุบันรัฐบาลส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรผสมผสาน จึงมีแนวความคิดในการส่งเสริมสมาชิกสหกรณ์ให้ดำเนินการทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรผสมผสาน แล้วนำผลผลิตที่ได้บางส่วนมาจำหน่ายเพื่อเป็นการสร้างรายได้เสริมในครัวเรือน เพื่อเป็นการลดปัญหาการก่อกวนนี้เพิ่มเติม

- เล่าประสบการณ์จากวิธีการทำงานจริง

ในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์นิคมนาหว้าใหญ่ จำกัด ได้จัดทำศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ มีการส่งเสริมให้สมาชิกทำเกษตรอินทรีย์และนำผลผลิตที่ได้มาจำหน่ายยังตลาดนัด โดยมีการส่งคณะกรรมการสหกรณ์ เข้าไปศึกษาดูงานที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อเพิ่มความรู้การทำเกษตรผสมผสานและเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปผลผลิตทางด้านการเกษตร ขยายผลสู่สมาชิกเพิ่มขึ้น

- วางแผนไว้อย่างไร อะไรคือจุดหมายของการปฏิบัติการ

โดยให้คณะกรรมการสหกรณ์ที่ไปศึกษาดูงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ ไปขยายผลสู่สมาชิกสหกรณ์ผู้สนใจทำเกษตรผสมผสานและเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การดำเนินการต้องการขยายผลสู่สมาชิกเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้

- **วิธีการปฏิบัติงานที่กำหนดในแผนปฏิบัติการ**

ในการศึกษาดูงานสามารถเข้าไปดูได้ทุกช่วงเวลา การดูงานจะสมบูรณ์สามารถดูได้ในวันศุกร์

- **ระบุผลงานที่ได้รับจากการทำงาน**

สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมทำการเกษตรอินทรีย์มาร่วมจำหน่ายผลผลิตด้านการเกษตรที่ตลาดนัดทุกวันศุกร์

ปฏิทินกิจกรรมการเรียนรู้

สหกรณ์นิคมนาหว้าใหญ่ จำกัด

ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการของสหกรณ์ธุรกิจสินเชื่อ

ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง

ธุรกิจสมาคมฯ ปกกิจสงเคราะห์

ใช้เวลาประมาณ ๑๐ นาที

ธุรกิจปั้มน้ำมัน

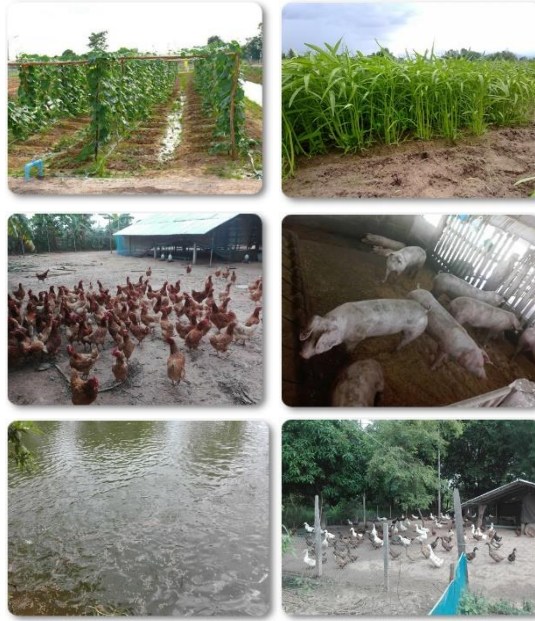
ใช้เวลาประมาณ ๑๐ นาที

ธุรกิจฉางเก็บผลผลิตทางการเกษตร/ลานตาก

ใช้เวลาประมาณ ๑๐ นาที

เกษตรอินทรีย์
ผักปลอดสารพิษ

ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง
๒๐ นาที

ตลาดสดปลอดสารพิษ

ใช้เวลาประมาณ ๑๐ นาที

- ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การส่งเสริมให้สมาชิกนำผลผลิตทางด้านการเกษตรมาจำหน่ายที่ตลาดนัดเพื่อเป็นรายได้เสริม และการเชื่อมโยงกับสหกรณ์ต่างๆ ในการจัดจำหน่ายผลผลิต

- ข้อเสนอแนะวิธีการปฏิบัติงานต่อไปให้ดีขึ้น

ควรมีการจัดหาตลาดสำหรับการรองรับผลผลิตจากทางสมาชิกเพื่อใช้สำหรับการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มเติม

- ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน

การขาดความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรอินทรีย์และปัญหาตลาดในการจำหน่ายผลผลิต

- สิ่งใดไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้ / ทำไมเป็นเช่นนั้น

การใช้จ่ายของประชาชนทั่วไปลดลง เนื่องจากภาวะทางด้านเศรษฐกิจ

- สาเหตุที่ทำให้การปฏิบัติงานไม่ประสบความสำเร็จ

ตลาดสำหรับการจัดจำหน่ายผลผลิต ที่มีทั้งภาวะทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านภูมิอากาศ สถานที่เหมาะสม ผลผลิตที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

- **ข้อเสนอแนะวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงาน**

การเชื่อมโยงของด้านการตลาดของทางสหกรณ์ ภาครัฐ และเอกชน การจัดสรรผลผลิตที่กระจายออก เพื่อป้องกันผลผลิตมากเกินไป

- **ข้อเสนอแนะในสิ่งที่ควรทำเพิ่มเติมในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา**

ความร่วมมือ ความสนใจของสมาชิกในการทำเกษตรผสมผสานและเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมและ กระจายข่าวสารเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดตลาดนัด

- **ประเมินความพึงพอใจผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา**

ความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใช้ เนื่องจากอยู่ในระหว่างพึงเริ่มการดำเนินการ

- **ระบุผลลัพธ์ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ**

สมาชิกที่เข้าร่วมกับการดำเนินงานด้านเกษตรอินทรีย์และนำสินค้ามาจำหน่ายที่ตลาดนัดยังเป็นส่วนน้อย อยู่ยังต้องขยายผลอย่างต่อเนื่องและจริงจังต่อไป

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

สินค้าหลัก : ข้าว สถานที่ตั้ง : บ้านเลขที่ ๑๕๒ หมู่ ๑๑ บ้านโคกเจริญ ตำบลนาวัง อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

ชื่อเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้: นายประยงค์ บุญทอง ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑๕๒ หมู่ ๑๑ บ้านโคกเจริญ ตำบลนาวัง อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

สถานการณ์ของพื้นที่ : ตำบลนาวังมีพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลักคิดเป็น ๙๘% ของพื้นที่ นอกเหนือจากนั้นเป็นพืชผัก ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ตำบลนาวังตั้งอยู่ในกลุ่มเนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำซึ่งไม่เหมาะสมกับการปลูกข้าว จึงทำให้เกษตรกรทำนาตำบลนาวังประสบปัญหา ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เนื่องจากราคาปุ๋ยและสารเคมีที่ใช้ในไร่ นามีราคาเพิ่มสูงขึ้น มีโรคและแมลงระบาด ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ ซึ่งศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลนาวัง จังหวัดอำนาจเจริญ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาในพื้นที่ตำบลนาวังได้ความรู้ด้านการพัฒนาอาชีพ เกษตรกรของตนเองต่อไป

แนวทางการพัฒนา : การลดต้นทุนการผลิตข้าว ซึ่งเกษตรกรใช้ต้นทุนการผลิตข้าว เฉลี่ยไร่ละ ๓,๕๕๒ บาท โดยมีเป้าหมายลดต้นทุนไร่ละ ๕๐๐ บาท

- การผลิตข้าวเปลือกให้ได้คุณภาพดี
- การจัดการดินให้มีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช
- การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- การทำการประมง เพื่อสร้างอาชีพในครัวเรือน

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การลดต้นทุนการผลิตข้าว และการผลิตพืชไร่นาสวนผสม การนำไปใช้ประโยชน์ : ลดต้นทุนไร่ละ ๕๐๐ บาท และการสร้างรายได้จากการทำไร่นาสวนผสม

หลักสูตรเรียนรู้ :

๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าว
๒. การผลิตข้าวเปลือกให้ได้คุณภาพดี
๓. การอนุรักษ์ดินและน้ำ และเทคโนโลยีการจัดการดิน
๔. การผลิตพืชไร่นาสวนผสม ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๕. การเลี้ยงปลา

ฐานการเรียนรู้ :

๑. การดูแลรักษาตั้งแต่ปลูกถึงเก็บเกี่ยว การเตรียมดิน ก่อนฤดูการเพาะปลูกจะมีการไถกลบตอซังข้าว เพื่อเพิ่มปริมาณธาตุอาหารในดิน และเป็นการปรับปรุงดิน มีการกำจัดวัชพืชรากก่อนหว่านกล้า มีการตรวจวิเคราะห์ดิน การตรวจแมลง มีการตัดพันธุ์ปน และมีการสำรวจแมลงศัตรูข้าวและการรักษาระดับน้ำให้เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว และมีการเก็บเกี่ยว ในระยะข้าวปล้ำปลีง ถอนและตัดพันธุ์ปน ใช้รถเก็บเกี่ยวข้าวพร้อมสีตามชนิดพันธุ์ข้าว

๒. การผลิตข้าวเปลือกให้ได้คุณภาพดี การใช้ข้าวพันธุ์ดีใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีในอัตราที่เหมาะสม โดยเน้นการเลือกพันธุ์ข้าว ที่เหมาะสมกับพื้นที่ได้แก่พันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ และพันธุ์ กข. ๖ และการวางแผนการทำนาที่เหมาะสมกับพื้นที่เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้ได้คุณภาพดีโดยเน้นในเรื่องของการวางแผนการผลิต แผนการปลูก และการจัดการคุณภาพของการผลิต

๓. การอนุรักษ์ดินและน้ำ และเทคโนโลยีการจัดการดิน การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธีถูกอัตราถูกเวลา โดยการตรวจวิเคราะห์ดินเมื่อได้ผลการวิเคราะห์แล้วใช้ แม่ปุ๋ยมาผสมตามผลการวิเคราะห์เพื่อเป็นการลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี มีการตรวจวิเคราะห์ดินและการใช้แม่ปุ๋ยมีผสม ตามปริมาณสภาพธาตุอาหารในดินของพื้นที่ ทำให้ลดการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายค่าลงทุน การผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพมีการใช้เศษวัชพืชและพืชที่มีในพื้นที่นำมาหมักเพื่อใช้เป็นปุ๋ยเร่งต้นเร่งใบเร่งดอก และการออกรวง โดยลดการใช้ปุ๋ยเคมีให้มากที่สุด ใช้วัตถุดับที่มีในแปลงนาในพื้นที่ และการผลิตน้ำส้มควันไม้ เพื่อสกัดสารไล่แมลงนำไป ฉีดพ่นลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

๔. การผลิตพืชไร่นาสวนผสม ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๕. การเลี้ยงสัตว์

**การเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์ (ศร.)
และศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)**

ชุดคำถาม	ศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	การเชื่อมโยงเครือข่ายศร. และ ศพก.
ชื่อศูนย์ฯ ต้นแบบ	สหกรณ์นิคมนาหว้าใหญ่	สำนักงานสหกรณ์จังหวัด	ศพก.เมืองอำนาจเจริญ	สหกรณ์นิคมนาหว้าใหญ่ ศพก.เมืองอำนาจเจริญ
เป้าหมาย	สมาชิกสหกรณ์ที่ทำเกษตรเชิงเดี่ยวเปลี่ยนมาทำเกษตรผสมผสานเกษตรอินทรีย์	ร่วมกับทางสหกรณ์ส่งเสริมให้สมาชิกทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรผสมผสาน	ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์เกษตรผสมผสาน และการแปรรูปผลผลิตพร้อมให้ความรู้ผู้สนใจ	สหกรณ์เข้าไปศึกษาดูงานด้านการเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปผลผลิต
แรงบันดาลใจหรือทัศนคติ อะไรที่ทำได้อย่างนี้	เพื่อให้สมาชิกสนใจการทำเกษตรอินทรีย์ จำหน่ายผลิตผลเพื่อเป็นรายได้เสริม	การส่งเสริมทางภาครัฐเน้นให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์	เพื่อต้องการเพิ่มรายได้และปรับระบบการทำเกษตรพร้อมทั้งแปรรูปผลผลิตจำหน่ายเอง	เป็นการเสริมรากฐานการทำเกษตรและการเพิ่มรายได้กับเกษตรกร
เปลี่ยนแรงบันดาลใจมาเป็นเป้าหมายอะไร	ต้องการให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นพร้อมปรับเปลี่ยนแนวคิดในการทำเกษตร	การแนะนำแนวทางในการเพิ่มรายได้โดยการทำเกษตรผสมผสานและเกษตรอินทรีย์	นำเทคนิคและวิธีที่ได้เรียนรู้มาและการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐนำมาถ่ายทอดให้ผู้สนใจเรียนรู้	โดยให้กลุ่มที่ไปเรียนรู้งานที่ ศพก. กลับมาปรับใช้และทำขึ้นมา เผยแพร่ให้สมาชิกสหกรณ์ที่สนใจ
เปลี่ยนเป้าหมายเป็นวิธีการอะไร	นำความรู้เกี่ยวกับเกษตรผสมผสานกับเกษตรอินทรีย์มาปฏิบัติจริง - มีฐานการเรียนรู้ เรื่อง การสหกรณ์ การบริหารจัดการธุรกิจของสหกรณ์ การเรียนรู้ด้านเกษตรที่บ้านของสมาชิกสหกรณ์ - ปัจจัยความสำเร็จ สมาชิกมีความสนใจและหันมาทำเกษตรอินทรีย์ นำมาขายเป็นรายได้เสริม - ปัญหาอุปสรรค กลไกด้านการตลาด สภาพอากาศ	- นโยบายสู่การปฏิบัติ ทำความเข้าใจกับสหกรณ์และประสานงานกับหน่วยงานภาคการเกษตร เพื่อหาแหล่งความรู้เพิ่มเติม - ลักษณะเด่นที่ทำให้การทำงาน ศร. ประสบความสำเร็จคือ การทำการเกษตรและปศุสัตว์ในพื้นที่จริง ผู้สนใจได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	- นำความรู้จากประสบการณ์จริง และเทคนิควิธีที่ได้รับจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มาทำฐานการเรียนรู้ - มีฐานการเรียนรู้ เรื่อง การทำเกษตรผสมผสานและเกษตรอินทรีย์ - การเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา - การแปรรูปสินค้าเกษตร - ปัญหาอุปสรรค การส่งเสริมภาครัฐที่ไม่ต่อเนื่อง และการลงมาส่งเสริมที่แยกกันทำ	- มีการติดต่อประสานงานเข้าไปศึกษาดูงานสำหรับคนที่มีความสนใจและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับเรื่องสหกรณ์และการเกษตรอินทรีย์เกษตรผสมผสาน รวมถึงการแปรรูปผลผลิต
ชุดคำถาม	ศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	การเชื่อมโยงเครือข่ายศร. และ ศพก.

<p>ผลที่เกิดขึ้นคืออะไร</p>	<p>การขยายผลไปสู่สมาชิก สหกรณ์มีเทคนิค กลุ่มผู้นำ ได้ไปเรียนรู้แล้วนำมาปรับใช้กับตนเอง ขยายผลกับสมาชิกทั่วไปนำกลับ ความรู้ไปใช้ใช้จริง</p>	<p>- ผลงานเด่นที่ภาคภูมิใจ ในการทำให้ ศรร. ประสบความสำเร็จ ความร่วมมือร่วมใจของ สมาชิกในการทำเกษตร อินทรีย์มาจำหน่ายที่ ตลาดนัดเพิ่มรายได้</p>	<p>เป็นต้นแบบและแหล่ง เรียนรู้ที่ให้ผู้สนใจมา ศึกษาและขยายผลต่อไป</p>	<p>ได้มีการเชื่อมโยงองค์ ความรู้ ศรร. และ ศพก. ทำให้ผู้ที่ไปศึกษาดูงานได้ ปรับเปลี่ยนการทำ การเกษตรและแปรรูป ผลผลิต</p>
-----------------------------	--	--	---	---